

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

1. detsember 2022 *

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2011/7/EL – Hilinenud maksmisega võitlemine äritehingute puhul – Artikli 2 punkt 1 – Mõiste „äritehingud“ – Võlgniku hilinenud maksmise tõttu võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulude hüvitamine – Artikkel 6 – Minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot – Mitme maksega hilinemine ühe ja sama lepingu alusel kauba tarnimise või teenuse osutamise eest tasumisel

Kohtuasjas C-419/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Varssavi pealinna rajoonikohus Varssavis, Poola) 21. juuni 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. juulil 2021, menetluses

X sp. z o.o. sp. k.

versus

Z,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: kohtunik N. Piçarra (ettekandja) koja presidendi ülesannetes, kohtunikud N. Jääskinen ja M. Gavalec,

kohtujurist: A. M. Collins,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Z, esindaja: *advokat* A. Moroziewicz,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Brauhoff ja G. Gattinara,

* Kohtumenetluse keel: poola.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT 2011, L 48, lk 1; parandused ELT 2014, L 269, lk 4, ja ELT 2015, L 218, lk 82) artikli 2 punkti 1 ja artikli 6 lõiget 1.
- 2 Taotlus on esitatud X sp. z o.o. sp.k. ja Z-i vahelises kohtuvaidluses, mille ese on nõue hüvitada kindlasummalised sissenõudmiskulud, mis on tekkinud seoses ühe ja sama lepingu alusel järjestikuste maksetega hilinemisel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2011/7 põhjendustes 3, 17, 19 ja 22 on märgitud:
 - „(3) Sageli toimub ettevõtjatevaheliste või ettevõtjate ja riigiasutuste vaheliste äritehingute puhul maksmine hiljem kui lepingus sätestatud või üldiste äritingimustega ette nähtud. Kuigi kaubad on tarnitud või teenused osutatud, tasutakse suur hulk vastavaid arveid määratud tähtpäevast palju hiljem. Hilinenud maksmine avaldab negatiivset mõju likviidsusele ja raskendab ettevõtjate finantsjuhtimist. See mõjutab ka ettevõtjate konkurentsivõimet ja kasumlikkust, sest võlausaldaja peab hilinenud maksmise tõttu otsima rahalisi vahendeid väljastpoolt. [...]
 - [...]
 - (17) Võlgniku makse tuleks lugeda viivise nõudeõiguse tekkimise seisukohalt hilinenuks, kui tasumisele kuuluv summa ei ole tähtaja lõppedes võlausaldaja kasutuses, tingimusel et võlausaldaja on täitnud oma õiguspärased ja lepingujärgsed kohustused.
 - [...]
 - (19) Võlausaldajad peavad saama hilinenud maksimisest tulenevate sissenõudmiskulude katmiseks õiglast hüvitist, mis motiveeriks makseviivitustest hoiduma. Sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilinenud maksimisega seotud sisekulude eest, mille suhtes tuleks käesolevas direktiivis sätestada kindel miinimumsumma, millele võib lisada viivise. Kindlasummalise hüvitise eesmärk peaks olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine. [...]
 - [...]

(22) Käesolev direktiiv ei tohiks välistada maksmist osa- või ajatatud maksete teel. Siiski tuleks iga osamakse või makse tasuda kokkulepitud tingimustel ja nende suhtes tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud hilinevad maksmise eeskirju.“

4 Direktiivi 2011/7 artikli 1 „Sisu ja reguleerimisala“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on võidelda hilinevad maksmisega äritehingute puhul, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine, edendades seega ettevõtjate ja eelkõige [väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKE“)] konkurentsivõimet.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest.“

5 Direktiivi 2011/7 artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „äritehingud“ – ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest;

[...]

4) „hilinevad maksmine“ – maksmine, mida ei ole tehtud lepingukohase või seadusjärgse maksetähtaja jooksul ning mis vastab artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 kehtestatud tingimustele;

[...]“.

6 Direktiivi 2011/7 artikli 4 „Ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et selliste äritehingute puhul, kus võlgnik on riigiasutus, on võlausaldajal õigus saada ilma vastavat meeldetuletust esitamata seadusjärgset viivist pärast lõigetes 3, 4 või 6 kindlaks määratud ajavahemike möödumist, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) võlausaldaja on täitnud oma lepingujärgsed ja õiguspärased kohustused ning

b) võlausaldaja ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav.“

7 Direktiivi 2011/7 artikkel 5 „Maksegraafikud“ sätestab:

„Käesoleva direktiiviga ei piirata lepinguosaliste õigust leppida asjakohaseid siseriiklikke sätteid järgides kokku maksegraafikutes, mille kohaselt võib tasumine toimuda osamaksetena. Kui sellisel juhul ei maksta mõnd osamakset kokkulepitud kuupäevaks, arvutatakse käesolevas direktiivis sätestatud viivis ja hüvitis üksnes hilinevad summade alusel.“

8 Direktiivi 2011/7 artiklis 6 „Võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kui artikli 3 või 4 kohaselt tuleb äritehingute puhul maksta viivist, on võlausaldajal õigus võlgnikult sisse nõuda minimaalne kindel summa 40 eurot.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 nimetatud kindel summa kuulub maksmisele ilma vastava meeldetuletuseta ja see on ette nähtud võlausaldajale tekkivate sissenõudmiskulude hüvitamiseks.

3. Võlausaldajal on õigus nõuda võlgnikult lisaks lõikes 1 osutatud kindlale summale kõnealust kindlat summat ületavate ja võlgniku hilinenu maksmisest tulenevate mis tahes sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist. See võib hõlmata kulusid, mis on muu hulgas tekkinud seoses juristi või inkassofirma poole pöördumisega.“

9 Direktiivi 2011/7 artikli 7 „Ebaõiglased lepingutingimused ja tavad“ lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid sätestavad, et kui lepingutingimus või tava, mis on seotud maksetähtpäeva või -tähtajaga, viivisemääraga või sissenõudmiskulude hüvitamisega, on võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane, siis see kas ei ole jõustatav või annab alust kahjuhüvitise nõudmiseks.

Et otsustada, kas lepingutingimus või tava on võlausaldaja suhtes esimese lõigu tähenduses äärmiselt ebaõiglane, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, kaasa arvatud:

[...]

c) seda, kas võlgnikul on objektiivseid põhjuseid kalduda kõrvale [...] artikli 6 lõikes 1 osutatud kindlast summast.“

Poola õigus

10 8. märtsi 2013. aasta seaduse ülemäärase hilinemisega võitlemise kohta äritehingute puhul (konsolideeritud versioon) (ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, *Dz. U.* 2021, jrk nr 424; edaspidi „8. märtsi 2013. aasta seadus“) artikli 4 punktis 1 on mõiste „äritehing“ määratletud kui „leping, mille ese on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest, kui [selle seaduse] artiklis 2 nimetatud lepingupooled sõlmivad selle lepingu seoses oma majandustegevusega“.

11 Seaduse artikli 8 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Äritehingute puhul, kus võlgnik on avalik-õiguslik isik, on võlausaldajal õigus ilma meeldetuletuseta saada seadusjärgset viivist äritehingute hilinemise eest ajavahemiku eest alates rahalise kohustuse sissenõutavaks muutumise kuupäevast kuni tasumise kuupäevani, kui kumulatiivselt on täidetud järgmised tingimused:

1) võlausaldaja on oma kohustuse täitnud;

2) võlausaldaja ei ole saanud makset lepingus kokkulepitud aja jooksul.“

12 Sama seaduse artikli 10 lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Alates päevast, mil võlausaldajal tekkis õigus saada artikli 7 lõikes 1 või artikli 8 lõikes 1 nimetatud viivist, on tal õigus võlgnikult ilma vastava meeldetuletuseta saada sissenõudmiskulude eest hüvitist, mis on samaväärne summaga, mille suurus on:

1) 40 eurot, kui rahalise kohustuse suurus on kuni 5000 Poola zlotti (PLN) [(ligikaudu 1070 eurot)];

2) 70 eurot, kui rahalise kohustuse suurus on üle 5000 zloti, kuid alla 50 000 zloti [(ligikaudu 10 700 eurot)];

3) 100 eurot, kui rahalise kohustuse suurus on 50 000 zloti või enam.

[...]

2. Lisaks lõikes 1 nimetatud summale on võlausaldajal ka õigus võlgnikult nõuda seda summat ületavate põhjendatud sissenõudmiskulude hüvitamist.

3. Õigus nõuda lõikes 1 nimetatud summat kehtib iga äritehingu puhul, ilma et see piiraks artikli 11 lõike 2 punkti 2 kohaldamist.“

13 8. märtsi 2013. aasta seaduse artikkel 11 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Äritehingu pooled võivad lepinguga ette näha rahalise hüvitise maksmise osade kaupa vastavalt maksegraafikule, tingimusel et maksegraafiku koostamine ei ole võlausaldaja suhtes ilmselgelt ebaõiglane.

2. Kui äritehingu pooled on lepingus kokku leppinud, et rahalist hüvitist makstakse osade kaupa, siis iga tasumata osa puhul tuleb maksta:

1) artikli 7 lõikes 1 või artikli 8 lõikes 1 nimetatud viivis,

2) artikli 10 lõikes 1 nimetatud summa ja artikli 10 lõikes 2 nimetatud sissenõudmiskulude eest hüvitis.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

14 Poola õiguse alusel asutatud äriühing X sõlmis avalik-õigusliku haigla Z-iga lepingu, mille kohaselt pidi ta viimasele järjestikku tarnima vastavalt eelnevalt kindlaks määratud ajale meditsiinitehnikat. Iga tarne eest tuli tasuda 60 päeva jooksul.

15 Kuna Z ei tasunud tähtaja jooksul makseid 12 üksteisele järgneva kaubatarne eest, esitas X Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawiele (Varssavi pealinna rajoonikohus Varssavis, Poola), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, hagi, milles palus mõista Z-ilt 8. märtsi 2013. aasta seaduse alusel tema kasuks välja kindlasummalise hüvitise sissenõudmiskulude eest summas, mis vastab 12 korda minimaalsele kindlale summale suurusega 40 eurot ehk kokku 480 eurot.

16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tal tuleb kindlaks teha, kas ühe ja sama lepingu raames annab võlgniku iga viivitamine õiguse saada sissenõudmiskulude katteks kindla summa vähemalt 40 eurot või tuleb see summa tasuda üks kord, olenemata hilinenud maksete arvust. Kohus leiab, et 8. märtsi 2013. aasta seaduse kohaldamine põhikohtuasjas viib teisenä viimasele nimetatud lahenduseni, kuna selle seaduse artikli 10 lõikes 3 on ette nähtud, et kindel summa tuleb maksta iga „äritehingu“ puhul.

- 17 Kohus märgib siiski, et erinevalt direktiivi 2011/7 artikli 2 punktist 1 on mõiste „äritehing“ selle seaduse artikli 4 punktis 1 sõnaselgelt määratletud kui „leping“, mistõttu on põhikohtuasja lahendamiseks eelnevalt tarvis tõlgendada viimati nimetatud sätet ja selle direktiivi artikli 6 lõiget 1.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Varssavi pealinna rajoonikohus Varssavis, Poola) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [...] direktiivi 2011/7[...] artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui pooled on lepingus ette näinud mitu kaubatarnet ja tasumise iga kaubatarne eest määratud aja jooksul pärast kõnealust tarnet, tuleb tasuda minimaalne kindel summa 40 eurot iga tarnega seotud makse hilinemise eest, või nõuab liidu õigus ühe kindla 40 euro suuruse summa tasumist võlausaldajale kogu äritehingu eest, mis hõlmab mitut tarnet, olenemata sellest, mitu makset on iga tarne eest hilinevad?
2. Kas leping, mille ese on kaupade tarnimine ja mis kohustab tarnijat tarnima hankijale kõnealuses lepingus kokkulepitud hinnaga teatava koguse kaupu, jättes samal ajal hankijale õiguse ühepoolset otsustada lepingu esemeks olevate erinevate tarnete tähtaegade ja koguste üle koos võimalusega loobuda osast kokkulepitud kaubast ilma, et see tooks hankijale kaasa negatiivseid tagajärgi, ja mille kohaselt on hankija kohustatud maksma iga osatarne eest määratud aja jooksul, mida arvestatakse alates kõnealuse osatarne kättesaamisest, kujutab endast [...] direktiivi 2011/7[...] artikli 2 punkti 1 tähenduses äritehingut või on iga selline osatarne, mille alus on hankija esitatud tellimus, eraldi äritehing viidatud direktiivi tähenduses, isegi kui see ei ole eraldiseisev leping liikmesriigi õiguse tähenduses?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Teine küsimus

- 19 Teise küsimusega, mida tuleb analüüsida kõigepealt, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2011/7 artikli 2 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et selles sisalduv mõiste „äritehingud“ hõlmab iga üksteisele järgnevat kaubatarnet, mis toimub ühe ja sama lepingu alusel, või hõlmab see üksnes lepingut, mille täitmiseks tuleb neid kaupu järjestikku tarnida.
- 20 Sellega seoses tuleb esiteks meenutada, et direktiivi 2011/7 artikli 1 lõike 2 kohaselt kohaldatakse seda direktiivi kõigi maksete suhtes, mis on tehtud „äritehingute“ eest tasumiseks, ja teiseks märkida, et see mõiste on kõnealuse direktiivi artikli 2 punktis 1 laialt määratletud kui „ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest“ (20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 21).
- 21 Kuna direktiivi 2011/7 artikli 2 punkt 1 ei sisalda mõiste „äritehingud“ tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks ühtegi sõnaselget viidet liikmesriikide õigusele, nõuab see mõiste autonoomset ja ühetaolist tõlgendamist, mis võtaks arvesse nii selle sätte sõnastust ja konteksti kui ka selle sätte eesmärke ning liidu õigusakti, mille osa see mõiste on (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus RL (hilinevad maksimisega võitlemise direktiiv), C-199/19, EU:C:2020:548, punkt 27, ja 18. novembri 2020. aasta kohtuotsus Techbau, C-299/19, EU:C:2020:937, punkt 38).

- 22 Mis puudutab direktiivi 2011/7 artikli 2 punkti 1 sõnastust, siis väljendi „mis tahes tehing“ kasutamine näitab, et mõistet „äritehingud“ tuleb – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 20 – mõista laialt ja seetõttu ei kattu see tingimata mõistega „leping“.
- 23 Selleks et tehingu saaks kvalifitseerida „äritehinguks“, peab tehing vastama selles sättes ette nähtud kahele tingimusele. Esiteks peab see olema sõlmitud kas ettevõtjate vahel või ettevõtjate ja ametiasutuste vahel. Teiseks peab selle tulemus olema kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 24 Seega, kui pooled on sama lepingu raames kokku leppinud üksteisele järgnevates kaubatarnetes või teenuste osutamises, millest igäüks tekitab võlgnikule maksekohustuse, on selle direktiivi artikli 2 punktis 1 ette nähtud kaks tingimust täidetud, et kvalifitseerida lepingu täitmisel iga tarne või osutatud teenus äritehinguks selle sätte tähenduses.
- 25 Direktiivi 2011/7 ülesehitus kinnitab, et liidu seadusandja ei soovinud hõlmata mõistet „äritehing“ mõistega „leping“. Nimelt, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 20, on selle direktiivi artikli 1 lõikes 2 sätestatud, et direktiivi „kohaldatakse kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest“, olenemata sellest, kas need tehingud vastavad konkreetsele lepingule või mitte. Seega oleks mõiste „äritehing“ kitsendav tõlgendus, mille kohaselt mõiste „äritehing“ kattub mõistega „leping“, vastuolus kõnealuse direktiivi esemelise kohaldamisala määratlemisega.
- 26 Mis puudutab direktiivi 2011/7 eesmärke, mille peamine otstarve on kaitsta võlausaldajat hilinenud maksmise eest ja vältida hilinenud maksmist, siis ei viita miski sellele, et mõiste „äritehing“ peab tingimata vastama mõistele „leping“.
- 27 Eespool toodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2011/7 artikli 2 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et selles sisalduv mõiste „äritehingud“ hõlmab iga üksteisele järgnevat kaubatarnet või teenuse osutamist, mis toimub ühe ja sama lepingu alusel.

Esimene küsimus

- 28 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoides selle direktiivi artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud üksteisele järgnevad kaubatarned või teenuste osutamine, kusjuures neist igäühe eest tuleb maksta kindlaksmääratud aja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinenud maksmise tõttu või tuleb see summa tasuda üks kord, olenemata hilinenud maksimiste arvust.
- 29 Sellega seoses tuleb esimesena meenutada, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõige 1 kohustab liikmesriike tagama, et kui äritehingute puhul tuleb hilinenud maksmise tõttu tasuda viivist, on võlausaldajal õigus sissenõudmiskulude hüvitamiseks nõuda võlgnikult minimaalselt 40 euro suuruse kindla summa tasumist. Lisaks kohustab artikli 6 lõige 2 liikmesriike tagama, et minimaalne kindel summa kuulub tasumisele automaatselt, isegi kui võlgnikule ei ole meeldetuletust esitatud, ning selle summa eesmärk on hüvitada võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulud. Lõpuks annab artikli 6 lõige 3 võlausaldajale õiguse nõuda võlgnikult lisaks minimaalsele kindlale summale suurusega 40 eurot mõistlikku hüvitist kõigi muude sissenõudmiskulude eest, mis ületavad nimetatud kindlat summat ja mis on tekkinud võlgniku hilinenud maksmise tõttu.

- 30 Mõiste „hilinenud maksmine“, mis annab võlausaldajale õiguse nõuda võlgnikult mitte üksnes seadusjärgset viivist direktiivi 2011/7 artikli 4 lõike 1 tähenduses, vaid ka minimaalset kindlat summat suurusega 40 eurot selle direktiivi artikli 6 lõike 1 tähenduses, on määratletud direktiivi artikli 2 punktis 4 kui mis tahes maksed, mida ei ole tehtud lepingus või seaduses ette nähtud aja jooksul. Kuna aga sama direktiivi kohaldatakse vastavalt selle artikli 1 lõikele 2 „kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest“, hõlmab kõnealune mõiste „hilinenud maksmine“ igat äritehingut eraldi (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 28).
- 31 Teisena on direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 1 määratletud minimaalse kindla summa suurusega 40 eurot sissenõutavuse tingimused, viidates ettevõtjate ja ametiasutuste vaheliste äritehingute puhul selle direktiivi artiklile 4. Artikli 4 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et selliste äritehingute puhul on võlausaldajal, kes on täitnud oma kohustused ja kes ei ole saanud tasumisele kuuluvat summat tähtjaks, õigus saada nimetatud artikli lõigetes 3, 4 ja 6 sätestatud aja möödumisel seaduses sätestatud viivist hilinenud maksmise eest, ilma et selleks oleks vaja esitada meeldetuletust, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav (20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus C-585/20, BFF Finance Iberia, EU:C:2022:806, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Eespool toodust nähtub esiteks, et õigus saada hilinenud maksmise eest seadusjärgset viivist, mis on ette nähtud direktiivi 2011/7 artikli 4 lõikes 1, ning minimaalne kindel summa, mis on ette nähtud selle direktiivi artikli 6 lõikes 1, mis tekivad „hilinenud maksmise“ asjaolu tõttu selle direktiivi artikli 2 punkti 4 tähenduses, on seotud eraldi käsitletavate „äritehingutega“. Teiseks muutub see seadusjärgne viivis, nagu ka see kindel summa, automaatselt sissenõutavaks direktiivi 2011/7 artikli 4 lõigetes 3, 4 ja 6 ette nähtud maksetähtaja möödumisel eeldusel, et täidetud on selle artikli lõikes 1 sätestatud tingimused. Direktiivi 2011/7 põhjenduses 17 on selle kohta märgitud, et „[v]õlgniku makse tuleks lugeda viivise nõudeõiguse tekkimise seisukohalt hilinenuks, kui tasumisele kuuluv summa ei ole tähtaja lõppedes võlausaldaja kasutuses, tingimusel et võlausaldaja on täitnud oma õiguspärased ja lepingujärgsed kohustused“ (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 32).
- 33 Mis puudutab vastavalt viivise ja minimaalse kindla summa sissenõutavuse tingimusi, siis ei tee direktiivi 2011/7 artikli 4 lõige 1 ega artikli 6 lõige 1 vahet sellel, kas kaubarne või osutatud teenuste eest tasumisele kuuluvad maksed, mida ei ole tähtaja jooksul tasutud, põhinevad ühel ja samal lepingul. Seega ei toeta nende sätete sõnastus tõlgendust, mille kohaselt oleks ühe lepingu puhul sissenõudmiskulude hüvitamiseks minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot võlausaldajale võlgnetav ainult üks kord, sõltumata erinevate maksete arvust, millega hilinetakse.
- 34 Seda järeldust kinnitab direktiivi 2011/7 artikkel 5, mis käsitleb olukorda, mis on selle direktiivi kohaldamise osas sarnane põhikohtuasjas kõne all oleva olukorraga. Nimelt tuleneb sellest artiklist koostoimes direktiivi põhjendusega 22, et kui pooled on kokku leppinud maksegraafikus, milles määratakse kindlaks osade kaupa makstavad summad, kuulub sissenõudmiskulude hüvitamiseks minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot tasumisele iga osamakse kohta, mida ei ole tähtaja jooksul tasutud.
- 35 Seega tuleneb direktiivi 2011/7 artikli 6 lõike 1 grammatilisest ja kontekstipõhisest tõlgendusest, et minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot kui hüvitis sissenõudmiskulude eest kuulub tasumisele võlausaldajale, kes on täitnud oma kohustused iga sellise makse puhul, mis ei ole tasutud tähtjaks tasuna äritehingu eest, mida kinnitab arve või samaväärne nõue võlgnevus

tasuda, sealhulgas juhul, kui ühe ja sama lepingu täitmiseks tehtud mitme järjestikuse kaubarne või teenuse eest tasutud makse on hilineanud, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei vastuta selliste hilinemiste eest (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 34).

- 36 Kolmandana kinnitab direktiivi 2011/7 artikli 6 niisugust tõlgendust selle direktiivi eesmärk. Direktiivi artikli 1 lõikest 1 koostoimes põhjendusega 3 tuleneb nimelt, et selle direktiivi eesmärk ei ole mitte ainult takistada hilineanud maksmist, vältides seda, et hilinemine oleks niisuguses olukorras väikese või puuduva viivise tõttu võlgniku jaoks rahaliselt ahvatlev, vaid ka tõhusalt kaitsta võlausaldajat niisuguse hilinemise eest, tagades, et tema kantud sissenõudmiskulud hüvitatakse võimalikult täies ulatuses. Sellega seoses on kõnealuse direktiivi põhjenduses 19 esiteks märgitud, et sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilineanud maksmisega seotud sisekulude eest, ning teiseks, et kindlasummalise hüvitise eesmärk peaks olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punktid 35 ja 36).
- 37 Sellest seisukohast ei saa olukord, kus ühe ja sama lepingu alusel viivitab võlgnik mitu korda maksetega, mis ta peab tegema üksteisele järgnevate kaubarnete või osutatud teenuste eest, kaasa tuua seda, et minimaalne kindel summa, mis tuleb tasuda sissenõudmiskulude hüvitamiseks iga hilineanud makse eest, väheneks ühe kindla summani. Selline vähendamine võtaks kõigepealt soovitava toime direktiivi 2011/7 artiklilt 6, mille eesmärk ei ole – nagu on toonitatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis – mitte ainult vältida hilineanud maksmist, vaid nende summadega ka hüvitada „võlausaldajale tekkiva[d] sissenõudmiskulud[...]“, kusjuures kõnealused kulud tavatsevad suureneada proportsionaalselt nende maksete ja summade hulgaga, mida võlgnik ei maksa tähtajaks. Lisaks tähendaks selline vähendamine, et võlgnikule tehakse erand direktiivi artikli 6 lõikes 1 sätestatud õigusest kindlale summale, ilma et selleks esineks ühtegi „objektiivset põhjust“ direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punkti c tähenduses. Lõpuks vabastaks see vähendamine võlgniku ühest osast finantskoormusest, mis tuleneb tema kohustusest tasuda iga tähtajaks tasumata jäetud arve eest artikli 6 lõikes 1 ette nähtud 40 euro suurune kindel summa (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 37).
- 38 Eespool toodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud üksteisele järgnevad kaubarneed või teenuste osutamine, kusjuures neist igaühe eest tuleb maksta kindlaksmääratud aja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilineanud maksmise tõttu.

Kohtukulud

- 39 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilineanud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul artikli 2 punkti 1

tuleb tõlgendada nii, et

selles sisalduv mõiste „äritehingud“ hõlmab iga üksteisele järgnevat kaubatarnet või teenuse osutamist, mis toimub ühe ja sama lepingu alusel.

2. Direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes artikliga 4

tuleb tõlgendada nii, et

kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud üksteisele järgnevad kaubatarned või teenuste osutamine, kusjuures neist igäühe eest tuleb maksta kindlaksmääratud aja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinenud maksmise tõttu.

Allkirjad